СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 15. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 20-го січня 1938. No. 15. Jersey City, N. J., Thursday, January 20, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СУД СТАНУВ В ОБОРОНІ ОРГАНІЗОВАНОГО РОБІТНИЦТВА

ОЛБАНІ. — Стейтовий апеляційний суд затвердив рішення окружного суду, що робітники мають право домагатися в своїх контрактах з компаніями, щоб вони приймали виключно юнійних людей і щоб заставляли тих, що не є юнійні, вступати до юнії; інакше мають позбавити їх праці. Справа ця опинилася в суді внаслідок позву шістьох неюнійних робітників, занятих у нюйорських собвеях, які стояли на становищі, що домагання юній, щоб фабрики приймали на працю тільки юнійних робітників, фактично дає юніям понополь на працю і заняття, а це противиться духові американського устрою і підпадає під кару протимонопольного закону. Суд станув на становищі, що юнії мають право домагатися „закритих фабрик".

РОКЕФЕЛЕР БУДЕ ДОКІНЧУВАТИ БУДОВУ СВОГО „ЦЕНТРУ".

НЮ ЙОРК. — Рокефелер заявив, що в найближчих тижнях він приступить до будови трьох останніх хмародерів у ґрупі будинків у середньому Ню Йорку, яка має назву „Рокефелер Сентер", щоб у той спосіб оживити будівельний бизнес і дати працю робітникам. Ці хмародери коштуватимуть 12 міліонів долярів і дадуть міліон днів роботи.

ПРЕЗИДЕНТ ГОВОРИТЬ, ЩО З ЙОГО РОЗМОВ З БИЗНЕСМЕНАМИ Є КОРИСТЬ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт сказав, що з його розмов з ріжними бизнесменами таки є користь. Покищо він іще не має виразного пляну, що саме в найближчій будуччині робити, але з тих розмов такий плян починає щораз виразніше зарисовуватися. Розмови з представниками ріжних груп і ріжних суспільних шарів позволяють йому ... всіх сторін.

ПЛЯНУЮТЬ СТВОРИТИ ЕКОНОМІЧНУ РАДУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатський промисловий комітет розглядає проєкт сенатора Боклея, щоб створити з усіх найкращих, нарозумніших і напоступовіщих елементів у краю економічну раду, яка рішалаб нинішні тяжкі економічні проблеми. До тої ради входили би представники уряду, орґанізованого робітництва, фармерів, бизнесу, фінансів, промислу, науки, релігії і т. п. Ця рада з політичного боку булаб міжпартійна.

ЗАПРИСЯЖЕННЯ ҐУБЕРНАТОРА МУРА.

ТРЕНТОН. — Стейт Ню Джерзі дістав нового ґубернатора, Мура, якого на днях заприсяжено. Мур, який є близьким приятелям посадника Джерзі Сити, Гейґа, заявив, що він піддержує Гейґа в його боротьбі з юніями К.П.О.

БУВШИЙ ҐУБЕРНАТОР ГОФМАН ГОВОРИТЬ.

ТРЕНТОН. — Бувший ґубернатор стейту Ню Джерзі, Гофман, який вславився був своїм становищем у процесі проти Гавптмана, душогуба дитини Линдберґів, тепер опублікував в американській пресі статтю, в якій говорить, що справа схоплення дитини Линдберґів таки не є як слід вияснена. Гофман не заперечував вини Гавптмана, але говорив, що в схопленні рішучо брали участь також інші. На це він має незбиті докази. Проте суд дуже спішився, щоб приписати вину одному лише Гавптманові і його чимскорше стратив, затираючи в той спосіб сліди по інших справниках.

СТРАШНИЙ ПОЖАР У БУДИНКАХ КАЛЕДЖУ.

КВЕБЕК (Канада). — В будинках Квебекського каледжу, в яких спали студенти, вибух серед ночі страшний вогонь і захопив сплячих студентів. 17 з них згоріли на вуголь, 22 є тяжко ранені, так, що їм грозить смерть, а з 28 іще не знати, що сталося; бо коли вогонь їх захопив, то вони в нічнім біллі вискакували з поверхів і серед страшного морозу ховалися, де хто міг.

СПРОБА ПЕРЕБРАТИ КОПАЛЬНІ ВУГЛЯ НА ДЕРЖАВУ.

ГАРИСБУРГ (Пенсилвенія). — Пенсилвенійський ґубернатор Ерль подав плян, щоб копальні вугля перебрала на себе держава. Робітничі орґанізації вже давно одобрювали цей плян, а тепер і власники не мають нічого проти цього. Прийшов уже час, говорив Ерль, що Америка мусить поступити так, як британійський уряд уже поступив, націоналізуючи британійські копальні вугля.

ЗМУШУЮТЬ ЖИДІВ ФАРМУВАТИ.

КВІТО (Еквадор). — Еквадорський уряд видав розпорядок, на основі якого видалить зо свого краю всіх жидів, які впродовж місяця не зачнуть займатися фармерством. Уряд заявив, що всі ті жиди приїхали до Еквадору під умовою, що займуться фармерством. Але як тільки вступили ногою на землю, то зараз взялися до бизнесу. Тепер їх уряд змушує або фармувати, або опускати край.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ПЕРШИЙ ЧЕК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Перший чек забезпечення проти безробіття в Злучених Державах дістав від Б. В. Касона, комісаря праці стейту в Луізіяні, Дж. Д. Шелтон, 37-літній безробітний маляр у Бетон Руж. Урядник дає робітникові чек на $14.20.

ПРИСУД НА ТИХ, ЩО ІНШИХ СУДИЛИ.

В апляційному суді в Люблині відбулася відклична розправа бувшого окружного судді в Чорткові і Львові, Михайла Ґонсьоровского, бувшого прокуратора окружного суду в Чорткові, Владислава Соколовского та Ізаї Берґмана із Чорткова, засуджених у травні м. р. люблинським окружним судом за хабарництво на 3 до 7 літ вязниці та гривни. Апеляційний суд затвердив присуд окружного суду в цілій повні з уваги на те, що Ґонсьоровскі і Соколовскі тяжко скривдили суддейський та прокураторський уряд і тому „не вільно над ними милосердитися".

ЗАПИС ДЛЯ ҐІТЛЕРА.

В Кельні помер грек Зервулякос, що жив уже довший час у Німеччині. В заповіті він записав свій дім вартости 70,000 марок канцлерові Гітлерові. Дім або гроші з його продажу мають обернути на поборювання комунізму. Якби Гітлер не міг цього запису прийняти, то спадкоємцем стає Ґерінґ.

ЖИВИЙ ТРУП.

Цими днями вернувся з війни в Бучаччину Карло Дидяк, тяжко ранений над Пявою 1918 р. Його бачили, як він, умираючи, попав в італійський полон. Жінка Дидяка чекала кілька років, а вкінці вийшла замуж за Плахтиха; два свідки агонії Дидяка зізнали, що Дидяк умирав. Плахтихи мають уже троє дітей. Аж тут вернувся Карло Дидяк — без ноги й змарганий. Він не помер, а тільки ампутували йому в полоні ногу. Він жив довший час з жебранини в Італії й Австрії. Тепер Плахтихи погодилися з Дидяком у той спосіб, що дадуть йому 6,000 зл. за його поле, а він перенесеться жити деінде. Дидяк погодився. Ще тільки приїхав забрати гроші. Тут пізнали його сусіди, а поліція внесла скаргу за біґамію проти Плахтихів.

СПІР ЗА РЕВІНДИКАЦІЮ ЖІНКИ.

З початком світової війни в російській армії знайшовся Бернард Красускі з Варшави. За кілька місяців його жінка дістала від Червоного Хреста вістку, що її чоловік погиб у бою з німецьким військом у Східніх Прусах. Молода гарна вдовиця перевела потрібні формальности і вийшла вдруге замуж за відомого у Варшаві фабриканта обуви. Аж по 23 роках щасливого подружого життя надійшла з урядового комісаріяту сензаційна заява арґентинського громадянина Бернарда Красуского, що хотів би спровадити до себе свою жінку і просить видати для неї потрібні документи. Аж тоді показалося, що Красускі не погиб, але дістався до німецької неволі, де тяжко захорів на запалення мозкових опон. Подужавши, виїхав до Арґентини, але ніяк не міг собі пригадати подробиць із попереднього життя. Аж по 23 роках пригадав собі, що має жінку у Варшаві. Тому, що п. Красуска не хоче розстатися зо своїм другим чоловіком, справою занявся окружний суд у Варшаві.

УБИВ БАТЬКА В ОБОРОНІ МАТЕРИ.

Одною з поворічних трагедій у Торонті є батьковбивство. За довголітне знущання над матірю 22-літний Вилієм Чирч убив свого батька Чарлза, якому вже 68 літ. Юнака арештовано та обвинувачено. Мати юнака стала в його обороні, заявляючи, що її чоловік був несамовитої вдачі та в день випадку напав на сина, який ударив батька в самообороні.

ТОЙ МАВ ЩАСТЯ.

У бразилійській провінції Чеара над рікою Бебедуара одному шукачеві діямантів удалось знайти величезний діямант вартости 4 міліонів мільрейсів. Донедавна він був міським урядовцем у Форталеца.

СТАДА ВОВКІВ У ЛИТВІ.

З Ковна повідомляють, що в біржанських лісах і в околицях Єзьороса у Литві появилися більші стада вовків, по 50 штук нараз. Вовки спричинюють чимало шкоди, а бувають випадки, що нападають і на людей. В околиці Козлової Руди напали на одного селянина й розірвали його в куснї.

ДОТЕПНІ ЗЛОДІЇ.

Недалеко Міляна арештувала італійська поліція наскрізь модерних злодіїв дробу. Ці злодії були дотепні, бо до крадіжів уживали хльороформу й ґазових масок. Їх виступ виглядав так: до курника напускали хльороформу, потім по якомусь часі самі, одягнені в ґазові маски, входили до курника й без ніякого гамору збирали приспаних птиць і в мішках виносили. Таким чином обікрали вони вже були багато курників і власники домашньої птиці не могли зрозуміти, яким чином вдається злодіям уладжувати все тихо й без гамору. Гостинні виступи злодіїв булиб іще довго тривали, якби не припадок. Один молодий селянин вийшов пізно вночі ще раз оглянути своє господарство і запримітив, що перед його воротами стояло на вулиці авто з пригашеними світлами. Це видалося селянинові сильно підозріле і він наробив крику й побудив слуг.

Злодії втекли, покинувши прилад із хльороформом та маски. Одначе поліція, яка зорієнтувалася, з ким має до діла, швидко викрила злодіїв і арештувала їх.

СКЕЛЬНЕ МІСТО.

Советська археольоґічна експедиція відкопала в ярі ріки Кури „скельне місто". Досі вичищено поверх 100 саль, що містяться в природніх печерах, а всіх саль є понад 300. Перший поверх міста знаходиться у стіні яру на висоті 120 м. від землі. В пивницях знайшли замуровані судини з гіркаво-квасною рідиною. Правдоподібно було це біле вино.

ПОЛЬСЬКА ВЛАДА ЗАБОРОНИЛА КОЛЯДУ ДЛЯ "РІДНОЇ ШКОЛИ"

ЛЬВІВ. — „Новий Час" (ч. 3) подає, що „Рідна Школа", не зважаючи на усильні заходи та старання у польської влади, таки не дістала цього року дозволу ка коляду для потреб „Рідної Школи".

Як на це відповісти?

Супроти цього, пише „Новий Час", усі українські установи, церкви та священики, а також кожний, хто почуває себе членом українського народу, повинен тепер збільшити свою добровільну жертвенність на „Рідну Школу". Не повинно бути ні одної установи і ні одної української родини, яка не зложилаб тепер дару на допомогу „Рідній Школі" як загально-національній нашій установі.

ПОЛЯК ВИЗНАЄ БІЛАСА І ДАНИЛИШИНА ГЕРОЯМИ.

ЛЬВІВ. — Перед польським окружним судом у Львові станув Юзеф Ляховскі, співласник і співвидавець місячника „Валька з пожарем", а опісля „Польска Неподлеґла" та книжок „Ґеніюш Неподлеґлосьці" і „Повстане Лістопадове", якого обвинувачують у тому, що в осени 1933 р. нібито висказався з нагоди смертного присуду, виданого на бл. п. Біласа і Данилишина за напад на почту в Городку, що „це герої, про яких буде колись писати історія".

„ВЕРХОВНИЙ", А НЕ „НАЙВИЩИЙ".

МОСКВА. — Московська „Правда", обговорюючи виданий в Україні під Советами московсько-український словник, учить української мови. Її разить, наприклад, вживане словником слово „найвищий", яке „відтягає українців від братнього московського народу". Його треба було заступити московським словом „верховний".

УКРАЇНСЬКИЙ ВЕЧІР У КОВНІ.

КОВНО (Литва). — Дня 12. грудня 1937 року Культурно-Освітнє Товариство Українців у Литві владило вечір, присвячений памяті великих українських гетьманів — Хмельницького й Мазепи. Литовська публика й преса зустріли цей вечір з захопленням.

ЯК ВІДБУВАЄТЬСЯ „ПОВРУТ ДО ВЯРИ ОЙЦУФ".

ЛЬВІВ. — Польська преса розписується дуже широко про перехід кільканцятьох родин із села Гриньки коло Лановець на римо-католицьку віру. Передає цю подію так, начеб селяни перейшли з дійсного переконання.

Чому ті селяни заломались духово?

Одначе та справа виглядає трохи інакше. Село Гриньки є в кремянецькім повіті, на Волині, себто положене при самій польсько-большевицькій границі, в т. зв. прикордонній смузі, звідки польська влада може, як відомо, кожної хвилі викидати мешканців і переносити їх у глиб Польщі. В тім селі хтось понищив польські державні емблеми. За те засаджено одних до арешту, інших викинено з села, а тим, що ще осталися в селі, поставили до вибору: вимарш із села, або перехід на римо-католицьку віру. Ось це й було причиною, чому дехто заломався.

ЗАЧНУТЬ „ЧИСТИТИ" ТИХ, ЩО „ЧИСТИЛИ".

МОСКВА. — Сталін зробив нову несподіванку. Заявив, що десятки тисяч людей, таки комуністів, невинно потерпіли. Одні з них уже розстрілені, другі є в тюрмах, а треті позбавлені праці. Все те, каже він, було ділом надто „ревних" урядовців, що переводили „чистку", щоби пімститись на немилих їм особах, або щоб зробити на „чистці" особисту карієру. Щоб це направити, Сталін приказав приняти наново до комуністичної партії тих, що їх повикидувано, а зате зачати карати тих, що переводили „чистку", бо між ними є багато „ворогів народу".

ЗЛІПИЛИ „ПОМІРКОВАНИЙ" КАБІНЕТ.

ПАРИЖ. — Радикальні соціялісти врятували тимчасово людовий фронт. Їх відпоручник, Каміль Шотан, склеїв соціялістичний міністерський кабінет без участи властивих соціялістів, які не ввійшли до кабінету, але згодилися його толерувати. Комуністи заповіли, що будуть поборювати цей кабінет, бо він не репрезентує як слід людового фронту. До цього кабінету не покликано нікого з комуністів. Кабінет цей тимчасовий і ніхто не ворожить йому довгої будуччини.

ЩЕ ОДИН ДИПЛЬОМАТ РОЗСТРІЛЕНИЙ.

ВІДЕНЬ. — Часописи доносять про розстріл у Москві д-ра Олександра Бексадіяна, що був советським послом у Будапешті. Недавно Совети відкликали його до Москви.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РОСІЙСЬКІ БУРБОНИ

Про російську іміґрацію, як в Европі так і в Америці, як про праву так і ліву, можна сказати точнісінько таксамо, як історія сказала про Бурбонів, себто про тих французьких королів і шляхту, що їм постинала голови ґільотина. Як одні так і другі нічого зо свого життя не забули і нічого не навчились. Очевидно, що тут мова про відношення російських іміґрантів до Росії, давньої і теперішньої, зокрема про їхнє (і їхньої Росії) відношення до України й українського народу.

Отже в тім останнім розумінні не тільки монархістична російська іміґрація, але й соціялістична, ліва, не поступили вперед з нічим сутнім. А що так є, вистарчить переглянути хочби ту дискусію, яка ведеться на сторінках шікаґовського часопису „Рассвет" на тему відношення російської іміґрації до Росії й до справи її оборони. Отже не тільки старий 80-літній російський ґенерал, але й сам часопис та інші визначні діячі заявляються в тій дискусії без усяких застережень „за Россию" і проти її ворогів. Значить, що треба їм боронити Совети, якщоб хто пішов проти них, бо не можна розбивати Росії. Росія, кажуть вони, вічна, а советський режім тільки переходовий. Тому, хочби хто й не погоджувався з советською владою в Росії, то треба таки держатися щодо Росії анґлійської засади: „RIGHT OR WRONG — MY COUNTRY". Отже, беручи справу з патріотичного боку, треба рятувати всіми засобами Росію, навіть і теперішню, бо вона є „собирателькою русских земель", вона ті землі зберегає. Таке обстоює не тільки ґенерал Ґлухів, але й „друг" М. Левченко (чи не „малорос"!). Той „землячок" також є проти „територіяльного" ослаблення „родіни", себто Росії.

Очевидно, що ми не малиб нічого проти того, якби так москалі, що так пишуть, мали на думці тільки їхню батьківщину, себто справжню Росію, чи там Московію. Тоді булоб їх право так говорити. І природнім булоб також і їхнє відчування. Та так не є. Вони далі думають про ту Росію, що при помочі брутальної сили держить у поневоленні немосковські народи і краї, а в першу чергу Україну. Вони далі підтягають під свою „батьківщину" також і Україну. Навіть забуваючи на те, що отсей московський шовінізм наніс уже в історії так багато лиха не тільки поневоленим Росією народам, але й самим москалям і довів до тої страшної траґедії, яка придавила цілий схід Европи, а між тим і самих москалів. І ось та російська іміґрація, що повинна би, з цеї траґедії чогось навчитись, особливо, коли живе в культурних і демократичних краях, вона дається, як бачимо, ловити на советську вудку, як давалась ловити давно на царську, і плете теревені про оборону Совєтів, як про оборону єдиної й неділимої Росії. Одним словом, продовжує ту катівську пропаґанду, яка була прокляттям для України, але яка, як ще не добила, то цілком добє і справжню Росію, себто Московію.

З КРАЇНИ ДИКТАТУРИ

(Про концентраційний табор у Дахав).

До демократії належить свобода слова і друку, свобода одиниці, нарешті парлямент, як головна оборона тих свобід і як місце критики всяких надужить. Найбільшим ворогом демократії є Совети. Але також фашизм в Італії і гітлеризм у Німеччині є устроями, противними демократії. Це держави з диктатурами. Противників цеї форми правління ці держави переслідують завзято й безпощадно. Совети роблять це дуже просто: визначних противників большевицької самоволі Чека (ҐПУ) просто мордує короткою дорогою у своїх тюрмах. Іншим час до часу виточує так звані „показні процеси", але переважну частину „неблаґонадьожних" висилає в „концентрлаґери" та заставляє до тяжкої фізичної праці. Що вони там мруть від холоду, браку харчів і одягу та від перепрацювання, це Сталінових посіпак не журить.

Гітлерівська диктатура в Німеччині вживає до нищення своїх противників концентраційних таборів.

Про один такий **табор у Дахав** коло Мінхену, в Баварії, помістив дуже цікаву статтю анґлійський тижневик „Ню Стейтсмен енд Нейшен". Подаємо тут цю статтю в перекладі.

Бараків у тім таборі є 10: два ряди по 5. Девять бараків замешкують вязні. Найгіршим є барак ч. 1. Він окружений кільчастим дротом, а призначений на безнадійні випадки, то є для тих вязнів, котрі вдруге попали у цей табор. Барак ч. 9. є виповнений старенькими чоловіками й інвалідами. Жиди і „злочинці проти чистоти раси" замкнені в окремім бараку, щоб „не заражували інших вязнів". Їм не вільно наближуватись до інших арештантів поза годинами праці. Є ще окремий барак для злочинців, які вже відсиділи кару в звичайній тюрмі, але тут держать їх іще в цили ґрунтовнішого поправлення.

Окремий барак призначено для арештованих еміґрантів, для бувших членів гітлерівської партії, виключених з неї за ріжні провини, та для педерастів (мужолюбів). Барак ч. 10. має рід шпиталя та малу бібліотеку. Давніше було там окремих 5 келій, в котрих держано вязнів, скованих ланцом. В останніх часах заперестано вживати тих келій, бо кілька арештантів відморозили собі в страшний спосіб ноги, а кілька таки померли в ланцах. Крім того влада прийшла до переконання, що вигідніше є поміщувати „спеціяльні випадки" в келіях недалеко, під оком команданта, але подальше від загалу вязнів.

Кожний барак ділиться на 4 до 5 партій, що звуться „Корпоральшафтен". Кожна партія числить **50** до **60** вязнів.

Під цю пору знаходяться в Дахав **2,600** арештантів. В літі будять вязнів риком сирени в г. 4-тій рано, а в зимі — в 5-тій.

За чверть години мають вони обмитися, застелити постіль і упорядкувати свої клітки. Потім дістають каву, котру приносять вибрані до цього вязні. В годині 6:45 збираються вязні (поза арештантами, що сидять у келіях) коло вхідної брами, поділені на ґрупи. Мешканці бараку ч. 1. ідуть перші до роботи. Заняті є вони стало при дуже важких роботах, головно при буренні старих домів, а також при ношенні вугля кошами. Вязні зносять його з возів і ваґонів до складу, віддаленого більше як один кільометер. Сторожа, що доглядає їхню роботу, безперестанно бє їх та копає. Колиж хто опустить кавалок вугля з коша на землю, то зараз про це рапортують як про акт „саботажу". Обвинуваченого привязують тоді до лавки, два „штурмаки" (члени сторожі) придержують його за руки, а третій бє його бичем з висушеного волового члена.

Інші вязні будують дороги навкруги табору, викорчовують ліси, дренують поля, будунмЗ ,спему30озмл иел ипопоп ють бараки для формацій С. С. („Штурм штафель"), продають у бараках, або займаються ремеслом, як напр. кравецтвом, римарством, шевством та боднарством. Праця треває до полудня, з півгодинною перервою в год. **9:30.**

По полудневім харчі розпочинається праця нанову в год. 2. Вязні вертаються на вечерю в год. **6:15** і звичайно забираються до лекшої роботи в таборі від г. 7 до 8 ввечір. У год. 8-мій мусять уже бути всі в бараках. У год. 9-тій гасять світло, засланяють усі вікна, а вязні не сміють із собою розмовляти.

До вязня, який по тій годині пробує вийти з бараку, стріляють без пардону. Давніше відбувалися в таборі в кожну неділю католицькі та протестантські богослужби, але від довшого вже часу це понехано. Вязнів, котрі ходили на відправу, бито потім і катовано, а священиків, котрі відвідували табор, повідомлено з часом, що ніхто з вязнів не показує „заінтересування" у релігійних обрядах.

Найбільше катують вязнів підчас праці. Штурмовці, або їх старшини, одержують звичайно поручення, котрих вязнів треба особливо переслідувати.

Найгірше обходиться сторожа з „расовими винуватцями". Один з офіцирів С. С., що зветься Макс Шмідт і урядує в Дахав іще від 1933 року, є знаний зо своєї звірячости. Писуватися нею він зачинає вже від хвилі вимаршу вязнів у поле. Він змушує їх співати пісню: „Моє серце радується", а потім з якоїнебудь причини видає приказ і штурмовці починають копати вязнів та бити їх у лице. Колиж відділ приступає до праці, то усмотреним уже згори жертвам докучують буцімто тому, що вони за повільно працюють. Стражники кажуть їм кластися лицем у болото або в лайно, копають „расових винуватців" в полові члени, або колять їх ножами. А коли заболочені, покровавлені та перемучені вернуться бідні вязні до табору, тоді йде рапорт до команданта, що вони знову були „л і н и в і". Вечором зганяють їх до окремої хати поза табором, де їх бє ціла громада штурмаків. Арештовані мусять часом самі числити удари. Якщо така жертва належить до „расових винуватців", то навіть не дістає сінника наніч. По побитті замикають її в темниці, сковують ланцами і дають їй лише хліб і воду. Що третій день дістає арештант винятково нормальний харч.

Кожного арештанта, що приходить до табору другим наворотом, найперше добре вибють, а потім саджають до темниці щонайменше на один місяць. Потім доперва вільно йому перейти до загального табору.

Від часу, як команду табору обняв теперішній старшина **Льоріц,** умовини життя в таборах стали ще гірші. Льоріц припоручив бити вязнів в присутності інших. Він є бувшим поліційником і бере чинну участь у битті: відпинає жертві штани та сам дає перші удари. По такім побитті вязні часто мліють. За менші провини він привязує вязнів до дерева, як це було колись звичаєм в індіян. В останніх часах закинено ту систему, тому, що по півгодині такої муки починали вязні вити з болю мов дикі звірі. Замісць того, бють арештантів під стовпом, потім завішують їм на шию дошку, а на ній виписують їх провину.

Вязні можуть що два тижні висилати до родини картки. Всі листи, одержувані або висилані ними, є гостро цензуровані. Вистане яканебудь притока, а вже звертають вязневі лист із заввагою, що він його висилати не сміє.

Вязні не мають права бачитися з родиною, свояками або приятелями, і тільки винятково позволяють на побачення з адвокатом.

Мордування вязнів були найчисленніші по заговорі Рема 1934 р. Та і тепер дуже часто мордують вязнів, а недавно тому побили „штурмовці" тяжко одного вязня в казні, а потім догризли його пси. Іншого знову вязня „штурмовці" побили буками на смерть, підчас чого кермуючий тою екзекуцією старшина, що походить із відомої поважаної родини, прикладав жертві запалену папіроску до лиця.

Невдале самогубство карають **30-ма** ударами й одномісячною темницею. Непевність щодо довготи перебування в Дахав доводить до того, що багато вязнів допускаються самогубства. І власне в тій справі нема ніяких виразних постанов. Неодин за якусь дрібницю дістанеться до табору, але коли не має жадних впливових знайомих, котрі би старалися про його звільнення, то може сидіти в Дахав цілими роками. Найкоротший час побуту в таборі є три місяці. Таборовим лікарем є д-р Остермаєр. Він каже, що він є найперше „штурмовцем" і аж потім лікарем. Він то означає, скільки вязень може видержати ударів.

Подав **І. С.**

САМООБОРОНА ЖИДІВ

Американські жиди зчинили новий протестаційний рух з причини найновіших переслідувань жидів у Румунії. По ріжних містах відбувають вони свої протестаційні віча, ухвалюють резолюції, шлють їх до часописів, до уряду, університетів, поодиноких впливових людей і т. п. Роблять те, що й ми, українці, робили й робимо, з тою тільки ріжницею, щоїх голос знаходить всюди відгомін, а наш пропадав майже без ніякого відгомону. І то пропадав навіть там, де самі жиди, як власники часописів, могли були допомогти нам хоч тим, що містилиб висилані нами комунікати з протестами проти Польщі чи Румунії.

Зазначуємо, що ми, як люди, з загально-людського становища є проти тих кривд, які жидам завдають. Розуміємо добре їх біль і п о н и ж е н н я, спричинені тими переслідуваннями. Але не можемо ніяк зрозуміти того, що в той час, коли жиди такі страшенно вразливі на найменші кривди, спричинені членам їх власної раси, вони задеревілі супроти терпінь членів іншого народу.

Ми ще добре памятаємо ті часи, коли озвіріла московсько-большевицька влада видушувала голодом міліони наших людей. Ми — за границею старалися також орґанізувати опінію культурного світу проти цього нечуваного варварства. Та з жалем мусимо ствердити, що від жидів, які повинні були нас найкраще розуміти, ми не тільки що не дістали моральної піддержки, але навпаки, серед преси, яка є в жидівських руках, була слідна тенденція промовчувати ці московські звірства. Бо як інакше можна собі толкувати те, що навіть такий часопис як „The New York Times", що подає таку масу ріжних відомостей, про цю траґедію мовчав, або подавав те, що було неправдою?

Також дуже добре памятаємо про те, що ділялося, а по части ще й тепер діється на українських землях під польською владою. І там жиди не прийшли на підмогу поневоленій і придушеній українській суспільності, коли вона підняла боротьбу з польською владою і суспільністю, щоб заставити їх визнавати закони про охорону національних меншин.

Правда, жиди могли собі це оправдувати тим, що, мовляв, українці витворюють кооперативний рух, який випирає жидів з українських сіл. Алеж бо жиди повинні були бачити, що українці душаться з браку землі, що економічно вони так здавлені, що мусять витворювати своє економічне життя просто тому, щоб самим пережити. Жиди дуже добре знали, що цей кооперативний рух не випливав з якоїсь вродженої ненависти до жидів, тільки з критичного положення, створеного польським гнетом. Причиною всього був польський гнет, тож обовязком жидів, коли вони притендують на якусь загальну людську справедливість, було стати поруч українців і разом з ними боротися проти цього польського гнету.

Але жиди вибрали лекший шлях: вони станули поруч з поляками. Чи осягнули жиди в цьому напрямку які успіхи? Ні. Дістали за це від поляків погроми і „ґето".

Подібне діється нині і в Румунії. Жиди знову не хочуть дивитися на ті кривди, які завдає румунська влада іншим національностям, головно українцям, тільки обороняють свої власні інтереси.

Остаточно можна і так робити. Можна в національних справах бути себелюбом. Алеж тоді не треба вимагати від інших якогось загально-людського співчуття, якоїсь загально-людської справедливости. Не треба говорити, як це говорять жиди на своїх протестаціних вічах, що „цілий світ мусить зрозуміти, що в переслідуваннях жидів міститься питання бути або не бути не тільки для самих жидів, але для загально людської моралі й етики; проти жидів, стоять усі реакційні сили, які вірять не в справедливість, тільки в силу; які знищили свободу, міжнароднє право; які прямують до викликання світової завірюхи, що змелаб усіх слабших і поставила на сторожі всьому право кулака".

Коли хто апелює до вселюдської моралі, до вселюдського співчуття, то ту вселюдську мораль ісniвчуття він мусить показувати також супроти інших.

Правда, жиди можуть уважати себе вдома „вибраним народом" і говорити, що супроти них інші народи мусять примінювати інші методи. Алеж хай тоді пригадають собі американську приповідку, яка каже: „Ти можеш бути сметанкою для своєї мами, але ти є сиртаткою для мене".

Гнат Крашанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(7)

— Будьте спокійні. Не виявлю нікому, бо й мені треба про нього будьтоби нічого не знати. Я гадаю, що й ви зробите мені ласку і нікому не скажете про мою цікавість. Тепер сам не знаю, чи мені йти на замок...

— Хочете спитати Кіндиса, чи згодивсь би на слободу? Даремний був би нині ваш труд. Його тепер нема вдома. Вернеться аж за два-три дні. Може й ще пізніше.

— Ще ліпше! Нині він мені до хріну. Я тільки хотів би придивитися до замку, та так, щоби покищо він того не знав.

— Хоч його самого нема там, то є жінка, сестра і служба. Скажуть йому, що ви були там на обзоринах. Що ви хотіли там бачити?

— Я хотів би знати, який той замок. Головно, чи могла би там вигідно жити родина з численнішою челяддю.

— Я вам скажу, як там є. Від містечка замок відділений глибокою фосою і високим камяним муром. Фоса іде від ставу до ставу, що обіймає решту міста. Через фосу до брами в мурі іде міст. Раньше був такий, що його можна було піднести і спустити. Він зогнив і завалився. Його заступили збудованим на палях. Як є небезпека, то можна його розірвати, або спалити. Брама оббита грубою бляхою. Бляха вже перержавіла і відпадає цілими клаптями. Браму ослоняють два вистаючі бастіони і кілька на міст звернених гарматок у стрільницях муру. Брами ніколи не відчиняють, бо фіртка коло неї така широка, що й віз пропхатися може. Оба кінці муру мають башти. Кожна башта має по одному моздірові.

— Фірткою входиться на просторе, простокутне, старими парканами обведене подвіря. Крім витоптаних пару стежок і місця коло брами, де стають вози, ціле подвіря поросле буйним буряном. Зі щілин між камінями муру виростає і звисає найріжніше зілля: ожини, кропива, трава, тощо. Над самою брамою росте висока як хлоп береза. Ліворуч на подвірю є кілька загороджених грядок з цибулею, морквою, маком, петрушкою і іншою яриною. Праворуч стоять стайні і шопи. Перед ними і попід мурами поломані вози, поліна, солома і найріжніша поломана домашня потріб. Ця частина подвіря виглядає як величезний смітник. Згаду це подвіря замикає одноповерховий мурований дім. Здавалось би, що то вже цілий замок. Та то лише його перша половина. З одного і з другого його боку ідуть вузькі стежки між хатою і мурами по їх боках. Ті стежки ведуть до вузького і мурами стисненого горла, тим горлом до сильної башти, замиканої сильними воротами. Ці ворота, що ведуть на друге, маленьке подвіря, висять тепер на однім заржавілім гаку. По обох боках башти, неначе її крила, тягнеться від неї мур аж до краю горба, що стрімко спадає до ставу. На краю горба оба ті мури закінчені округлими баштами.. Як перше подвіря, так і це замкнене мурованим, лиш багато меншим і двоповерховим будинком. Цей другий будинок, зо своїм подвірям, своїм муром і своїми баштами, то головна частина замку. Ось такий то цей зубринський замок.

— Хоч ви дуже докладно розказали мені, який той замок, то я таки ще не знаю, який він, — сказав Солоняк. — З того, що я тепер чув, знаю лиш, сказати би, плян замку. Не плян важний мені, а те, чи в його будинках можна жити?

— Чомуж би ні! — відповів вірменин. — Мури, хоч старі, держаться дуже добре. Спорохніло і зогнило тільки те, що деревляне: підлога, двері, рами вікон, дахівки. Відновити це, то вже не такий великий кошт, не велика штука і не багато треба на те часу. Тут на місці є теслі, що все те зробили би не гірше, як майстри з Могилева або й з Києва. Хата на першім подвірю відновлена, бо в ній живе Кіндис. Друга хата порожна, бо до неї, ні взагалі на друге подвіря, ніхто не заходить. Її можна цілком добре відновити. Як є великий запас харчів і муніції, то татари, хоч би їх була багатотисячна орда, такого замку не візьмуть. Очевидно, як їм не поможе який зрадник між челяддю замку.

Слухаючи оповідання вірменина, Солоняк неначе сам був на замку і неначе би все те бачив своїми власними очима. Він вже знав більше, як це, що їдучи сюди, надіявсь довідатися. Щоби своєю появою на замку не заскоро перестерегти Кіндиса, Солоняк подумав, що тепер йому нічого на замок іти. Переночував у вірменина і другої днини пустився назад.

Настарський дуже вдоволений був з реляції Солоняка. Рішився зараз їхати на обзорини, беручи з собою тільки сина, Солоняка і двох козаків. На свою біду, щоби жінка і донька пізніше не боялись перенестися в ті сторони, казав Солонякові розказати, як там є з тими татарськими сусідами. Колиж Солоняк цілком щиро пояснив, що там безпечніше як під Могилевом, жінка наперлася, що й вона хоче побачити нове гніздо, заки важиться перелетіти до нього.

— Як нема небезпеки, то чомуж би й мені не поїхати? — казала. — Як не візьмеш мене, то я поїду за тобою. В половині дороги побачиш мене, бо перейму тебе.

Сотник мусів згодитися на те, що й жінка з ним поїде. Цим викликав новий клопіт. Сімнацятьлітня донька Марина заявила, що сама в хаті не лишиться(і як її не візьмуть до Зубрина, то вона зараз другої днини по їх відїзді сама пуститься здоганяти їх. Скінчилося на тім, що поїде ціла родина: сотник з жінкою, сином і донькою.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НЕВВАЖНО СТОЯЛИ.

Розійшлася по всьому світі вістка про цікаву судову розправу в Карльскроні, в Швеції. Їхав там хлопчина ровером і наїхав на дві жінки, що стояли на дорозі, і розбив їх. У суді хлопчина боронився тим, що він віз телєграму й дзвонив на жінки, але вони на це не вважали й далі стояли на стежці так, що він не міг їх обїхати. Суддя покарав хлопця за скору їзду, а жінки за те, що „стояли на дорозі невважно".

Що можна карати за скору їзду, це всякому зрозуміло. Зате карати за невважне стояння може видатися несправедливістю. Одначе як часто це трапляється, що люди саме невважно стоять! Скільки це разів трапляється, що людина хоче спитатися залізничого придверника про якусь інформацію й стає в дверях так, що здержує цілий ряд людей; а як їй скажуть, щоб усунулася набік, то вона ще й обурюється, що, мовляв, вона має питатися...

ЩО ДИВНІШЕ: КАЗКА, ЧИ ПРАВДА?

Всім нам відоме оповідання про сина, що втік був з дому й вернувся потім, заробивши в світі гарні гроші, але, впрошуючися наніч до дому родичів, не признається родичам, хто він такий, а потім паде жертвою, вбитий ними при грабіжу.

Ця історія звісна не лише в нашій народній літературі, але в літературі малощо не кожного народу. Деякі письменники вже обробляли цю тему артистично.

Не зважаючи на те, що могло би видатися, що цю історію обробляли народи й артисти зовсім безпідставно, як це так можливо, щоб родичі не пізнали власної дитини та ще обїйшлися з нею так жорстоко?

Аж ось із Реґеде, на угорсько-сербській границі, доносять про саме такий випадок. Двацять літ тому вийшов Янош Кробот з рідного села на війну і пропав без вістки. Був він у полоні та вернувся додому аж цього року. Прийшовши в рідне село, він розглянувся довкола й побачив на хресті, виставленім на памятку погиблим у війні, своє ймення як одного з погиблих. Це йому дало думку не признаватися, хто він такий, коли просився наніч до хати своїх родичів.

На другий день до хати родичів зайшли його знайомі, котрі його на вулиці пізнали. Тут вони дізналися, що господарі побили подорожного на смерть. Від них господарі довідалися, що вони вбили власного сина, що був пропав.

КЛОПОТИ ПРЕЗИДЕНТА.

Легко можна догадатися, що президент Злучених Держав має величезну почту. І легко можна догадатися, що серед його листів є велика порція листів від диваків і божевільних. Одначе деколи між цими листами попадають такі, що людська уява ледве чи може їх придумати.

Бел Гвайтгерст подає в одному місячнику приклад власне такого предивного листа, котрий кидає світло на предивні клопоти президента. Писала в ньому одна фармерка, що її гризе совість, за чек, що вона його дістала зо скарбу Злучених Держав. Заплатив їй саме уряд за те, що вона не годувала свині, а тут сусіди дотинають їй за те, що, мовляв, вона не виконала чесно свого зобовязання супроти уряду, бо вона мала не розводити більше свиней, а тимчасом її льоха недавно впоросилася. Отже фармерка запевняє президента, що вона держала свою льоху в запорі, але одної ночі вона вломилася й ходила цілу ніч кудись без відома господині. Тепер фармерка просить, чи не написав би їй президент листа, що вона не винувата, як кажуть злі язики. Адже жінка фармера не може відповідати за тайне любовне життя своєї льохи...

ТЕЖ ПРИВІТ.

Нюйорське „Русское Слово" привітало відкриття парляменту в Москві „горячим привітом".

Що значить „горячим привітом"? „Русское Слово" пояснює це анекдотою про жида, що, приглядаючися до цілої команди комуністичної партії, як вона стояла коло мавзолею Леніна в Москві, кричав постійно: „З горячим привітом! З горячим привітом!" Його товариш, що стояв коло нього, спитався його, чому він так кричить „з горячим привітом!" Відповів йому перший: „Та чейже я не можу кричати: А щоб ви згоріли!"

У вівторок, дня 18-го січня 1938 р., рано упокоїлася в Бозі **МИХАЙЛИНА ДІДУР**, улюблена дружина Константина й мати Володимира, Льва й Олександра.

Похорон відбудеться з похоронного заведення М. Литвина, 383 Морис Евеню, в Нюарку, Ню Джерзі, в четвер, дня 20-го січня 1938, в годині 10:30 рано.

Володимир Дідур.

СКАРБ ІЗ ЧАСІВ МАЗЕПИ.

В Росохачі, коломийського повіту, Микола Бабійчук викопав великий скарб монет з 1709 р., між ними монети Карла XII. З того віддав на поліційну станицю 9 кг.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК ПОСТУПАТИ В СПРАВІ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

Ми вже чули всілякі голоси щодо справи нашої участи у Світовій Виставі в Ню Йорку в 1939 році. Заговорили про це ріжні представники на нарадах „Обєднання", заговорили далі й поодинокі громадяни. І очевидно, що прийдеться певно ще багато говорити, заки наладнається діло. Це природне й зрозуміле. Але вже тепер видно, що наш загал таки відчуває, що нам треба бути на цій виставі. І погоджується з тим, що наша участь у тій виставі коштуватиме багато грошей. Віднo, що завважили тут щось важніше. А тим важнішим є українські патріотичні почування. Це вони кажуть нам гроші зібрати і бути на Світові Виставі.

Коли так, то чому не беремося до діла, себто до збирання жертв? Справа утворення Виставового Комітету може протягнутись, бо це не така легка справа, коли хочемо, щоб усе було в порядку. Але хто не був би нами наставлений, щоб цю справу перевести, буде потребувати грошей, бо без них нічого не вдіє і найкращий комітет. Чому ж не беремося до збірки? Чому не заговорить наша інтеліґенція? Чому не підносять слова священики? Та ми думаємо, що ще піднесуть. А покищо, щоб справу рушити з місця, члени товариства Запорозька Січ, від. 155 У. Н. Союзу в Перт Амбой, Н. Дж., ухвалили на допомогу тій справі $10 і відзиваються до всіх наших товариств, братств, сестрицтв і клюбів, щоб започаткували допомогу нашій участи у Світовій Виставі ухвалою подібних жертв. Ми є тої думки, що добре було б, щоб кожне товариство вибрало двох членів для збирання жертв на цю справу і щоб потім усі товариства даної місцевости зробили спільний обрахунок допомоги та власту визначили спільно якусь одну імпрезу, з якої дохід пішов би на допомогу нашій участі у Світовій Виставі. Ось тим відпімо найкраще тим нашим ворогам, що беруться нас представляти в Ню Йорку в 1939 році. А коли так поступимо, то цілком певно, що ми самі зможемо себе там представити.

З братнім поздоровленням

Іван Ваверчак,
Андрій Яричевський.

АГЕНТИ ОҐПУ ШУКАЮТЬ УКРАЇНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ

В лондонській пресі появилися відомості про викриття нового заговору в Україні. Своїм змістом подобають ці відомості на найфантастичніші ревеляції.

„Дейлі Скеч" з 28. грудня м. р. пише: „Англія стала нині тереном головних пошукувань тайними агентами ОҐПУ провідників заговору на життя Сталіна. Найвищі керівники ОҐПУ, російської тайної поліції, твердять, що викрито найбільш очайдушний заговір в науковій історії радянської влади. Плянували його люди, що втекли з континенту до Англії.

„Три визначні члени ОҐПУ, два чоловіки й одна жінка, вебули під цю пору розшуки в Лондоні. Вони заговірників, що викриття заговору спонукало його провідників до втечі з Советів та шукання захисту в ріжних столицях Европи: в Берліні, Парижі, Лондоні і його околицях. Віднедавна став Лондон центром заговірників.

„Як довідуються „Дейлі Скеч", в Україні викрито недавно велику революційну орґанізацію, віднайдено чималу скількість зброї й амуніції, захованої в ріжних місцях, щось на взір тайних складів амуніції „каґулярів" у Франції. Совєтська влада арештувала одного з заговірників і від нього довідалася ймення й адреси інших. Коли прийшли, щоб їх арештувати, показалося, що провідники вспіли втекти. З матеріялів, які попали в руки ОҐПУ, нібито виходить, що ця революційна організація була незвичайно поширена і добре фінансована. Найважнішою її ціллю було вбиття Сталіна.

„Кілька з тих утікачів наняли, мовляв, хутір у графстві Сосекс, але коли по якомусь часі зрозуміли небезпеку, виїхали до Ірляндії".

Ці ревеляції, які подає „Дейлі Скеч", виглядають скорше на нову большевицьку провокацію, ніж на правдиву вістку. Що в Україні населення ставиться ворожо до московської влади, проте всі знають; але щоби провідники протисовєтського заговору втікали аж до Англії, це виглядає на фантазію. Більш правдоподібне є те, що, вистрілявши провідників опозиції в нутрі Советів, Сталін намагається позбутись невигідних йому людей і за кордоном.

(Укбюро, Лондон).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 18-го січня ц. р. помер у Ню Йорку **Михайло Вуйцікевич,** член 204 відділу У. Н. Союзу.

Тіло Покійного спочиває в погребнім заведенню пані Яремової, 129 Е. 7-ма вулиця, де в пятницю, 21-го ц. м., в годині 7-мій вечером буде відправлене Поминальне Богослуження по Покійнім. Похорон відбудеться в суботу, дня 22-го січня, в год. 9-тій рано.

Всі члени відділу, вільні від праці обовязані явитися на Поминальне Богослуження й на похорон.

Микола Близнак, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що надзвичайні збори відбудуться в пятницю, дня 21-го січня, в годині 7-мій ввечір, в гали Укр. Нар. Дому під г. 386 Johnston Ave. Обовязком кожного члена є явитися, бо ми маємо вибрати уряд на рік 1938. Член, що не явиться на цей мітінґ, платить кару 1.00 дол. На цих зборах буде збиратися також місячні вкладки. За тимчасовий уряд і контролю: — Г. Євусяк, П. Дритриха.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорозька Січ дає до загального відома місцевих і позамісцевим членам, що місячні збори відбудуться дня 23. січня, в годині 2-гій пополудні. Кожний член має бути на тих зборах, бо є важні справи, а то: перебрання уряду від старих урядників, вирішення справи старих довжників, роздавання нових статутів для кожного члена й членищі. На 1938 рік вибрано таких урядників: Петро Гливяк, предс.; Стефан Коваль, заст.; Йосиф Бринґілевич, фін. секр.; Стефан Верещак, заст.; Іван Михальцевич, кас.; Василь Паньків, заст.; контрольори: Іван Марусин, Йосиф Макух і Петро Огар; надз. хорих: Петро Лемцьо, Петро Пазюк і Іван Марусин; Семен Міштурак, дверник. — Петро Гливяк, предс.; Й. Бринґілевич, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 22. січня, в годині 6-тій ввечір, в церковній галі, 127 Парк ул. Обовязком кожного члена є явитися на збори в означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Буде справоздання контр. комісії з діловодства уряду в 1937 р. Довгуючі члени мають цего місяця вирівняти свої залеглости, бо в противні мразі будуть суспендовані. Уряд на 1938 рік зістав вибраний такий: П. Воляник, предс.; Й. Бурбела, заст.; Й. Децембер, секр.; М. Довгий, заст.; І. Ліпцан, кас.; О. Гіна, заст.; контр. комісія: Н. Хабінець, І. Хомета і Т. Голубович; надз. хорих: Ф. Левандовський і А. Мурин на Фейр Гейвен, І. Вітенко і С. Березіцька на горі міста; господар галі в часі зборів Ф. Левандовський. — П. Воляник, предс.; І. Ліпцан, кас.; Й. Децембер, секр., 667 Grand Ave.

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє своїх членів і членкиць, що на річних зборах 11. січня вибрано такий уряд на 1938 рік: Ю. Бойко, предс.; П. Задорецький, заст.; А. Бирич, фін. секр.; В. Салій, заст.; М. Пахолок, кас.; Й. Кобрин, рек. секр.; контрольори: В. Савран, С. Липа; тростісі: М. Росоловський, Гр. Баглай, Т. Мончак. На тих зборах зайшли дві важні ухвали: 1) що члени мужчини, котрі відкажуться платити бенефіт 50 ц. до Братства, то стратять всі братські привілеї; 2) що кожний член і членкця мусять заплатити свій розмет кожного місяця найдальше до 28-го, а не пізніше, інакше будуть суспендовані. Збори будуть відбуватися кожного місяця у вівторок на 10 або 10-тій, в У. Н. Домі, 35 W. 19 St. Просимо членство приходити на збори кожного місяця. — Йосиф Кабрин, рек. секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БАЛТІМОР, МД.

Болюча втрата.

Не можна не згадати за одну людину, що від нас відійшла навіки. Це незабутньої памяти Теодора Семенків, дійсно патріотична й щира громадянка, що ніколи не жалувала лепти на якунебудь народню потребу, що щедро підпомагала Рідну Школу, інвалідів, визвольну боротьбу і т. п. Можна би пригадати при тій нагоді отих $100, що зложила на будову Дому Українських Інвалідів у Львові. Не опустила Вона ніколи ніякої нашої імпрези. Старалася в громаді про українську школу і дбала про те, щоб тут роджені діти говорили також українською мовою. Її власні діти померли малими, але свою любов вона переляла на інші українські діти. Понад усе любила Рідний Край. Завжди за ним тужила. Відвідала його в 1934 році, а коли повернулася, занедужала й уже з цеї недуги не вийшла. Відправаджено її на вічний спочинок 11-го січня. Похорон відправив о. Маньоський, виголосивши гарну проповідь. На могилі попрощав Покійну гром. Т. Чорній.

Покійна походила з родини Дурдело-Захарків, з села Вишнівчика, повіт Підгайці, Західня Україна. Тут оставила мужа Йосифа, три сестри й одного брата. З її родини в краю треба згадати за таких видних громадян, як о. сов. Г. Дурдело, д-р Евген Дурдело й інжинір Зенон Дурдело та Михайло Дурдело, політичний вязень, що сидить у львівській тюрмі.

Ще згадаємо, що Покійна була вірною членицею У. Н. Союзу, до якого вступила в 1915 році. Щиро дякуємо всім тим, що цвітами і теплими словами попрощали Покійну і віддали Їй тим останню прислугу.

Члениця тов. ім. І. Франка, від. 337 У. Н. Союзу.

БОСТОН, МАСС. Тов. Дружина Князя Данила, від. 238, повідомляє своїх членів і члениць, місцевих і позамісцевих, що річні збори відбудуться в неділю, 23-го січня, зараз по відправі, в церковній гали, 136 Арлінгтон вул. Просимо всіх взяти участь в нарадах. Довідаєтесь багато річей про поступ нашого відділу, буде вибір нового уряду на рік 1938. Кого не буде, той щоб опісля не нарікав, як прийдеться платити кару за неприявність. Молодіж, яка є членами, повинна брати живу участь в нарадах і повчитися, як провадити дальше започатковану справу Союзу в Бостоні. Хто бажає вписатися в члени, зо старших чи молоді, хай зявиться на річних зборах. — І. Чопик, предс.; Д. Сілінський, кас.; Н. Давискиба, секр.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

В „Свободі", ч. 12 з 17-го січня ц. р., в касовім звіті У. Н. Союзу за грудень при біляисі, стан чинний, є проголошено, що моргеджі є на суму $2,220,823.49. Це друкарська помилка, бо правильна сума моргеджів виносить $1,220,823.49. А в звіті рекордового департаменту при поданні зіставлення загального числа членів Молодечого Департаменту за клясами через друкарську помилку проголошено число 8,029, замісць 8,039.

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Питання: Мене привезли до Америки дитиною 1898 року. Мій батько, котрий помер кілька років тому, натуралізувався 1900 року, але імен дітей не вписано на цертифікаті. Я завсіди вважавсь американським громадянином. Тепер мені треба це доказувати, щоб можна вдержатись на роботі. Як тому можна зарадити?

Відповідь: Ваша метрика уродження буде найкращим доказом для усталення вашого громадянства, набутого по батькові, бо там є подані всі потрібні до тої справи факти. Свідоцтво шкільне виказуватиме, що ви приїхали до Злучених Держав дитиною. Коли не можете дістати метрики уродження або шкільного свідоцтва, то в такім випадку заприсяжені зізнання двох людей, що знали ваших родичів, можуть вистарчити.

Питання: Мій муж виповнив петицію на другі громадянські папери і перейшов екзаменацію, але помер у нещасливім випадку перед останнім переслуханням. Він умер минулого літа. Який це має вплив на моє і моїх дітей громадянство?

Відповідь: Смерть вашого мужа зовсім не відноситься до вашого і вашич дітей громадянства. Коли думаєте натуралізуватись, то мусите починати діло від вибирання перших паперів. Вдова і малолітні діти померлого декляранта можуть натуралізуватись без вибирання перших паперів тільки в таких випадках, коли голова родини помер перед 24 травня 1934 року та коли першим паперам іще не вийшов реченець.

Питання: Я прибув до Злучених Держав у березні 1924 року на переїздову візу, бо я плянував поселитись у Мексику. Відтоді я тут одружився. Моя дружина є тепер американською громадянкою. Маємо двоє дітей, роджених у Ню Йорку. Чи можу стати тутешнім громадянином?

Відповідь: Ви вважаєтесь тут нелеґальним мешканцем, хоч не підлягаєте депортації, бо ви приїхали перед 1 липня 1924 року. Зогляду на ваше подружжя з американською громадянкою вам не буде тяжко залеґалізуватись, особливо коли ваша жінка набула громадянство перед 1 липня 1932 року і коли ви одружились перед тою датою. Пишіть або голосіться особисто по ближчі інформації на таку адресу: FOREIGN LANGUAGE INFORMATION SERVICE, 222 FORTH AVENUE, NEW YORK, N. Y.

Питання: Можете мені сказати, яке число імігрантів може приїхати до Америки впродовж якогонебудь року з Німеччини, Польщі, Чехословаччини, Греції та Мадярщини, а також із таких малих держав як Болгарія та Естонія?

Відповідь: Німецька річна іміграційна квота виносить 25,957, польська 6,524, чехословацька 2,874, грецька 307, мадярська 869, болгарська 100, естонська 116 імігрантів. Одначе ці цифри ще не означають, що таке число може приїхати, бо відколи почали строго виконувати ту точку іміграційного закону, котра забороняє приїзд тим, що могли б стати тягаром громади, тільки яких двацять пять відсотків з квоти можуть приїхати!

Питання: Як може орендар фарми або хлібороб дістати федеральну позичку на купно фарми на свою власність? Куди треба звертатись по ближчі інформації в тій справі?

Відповідь: Федеральний уряд призначив на такі позички суму $9,500.000. На кожний стейт призначують суму відповідно до хліборобського населення та існуючої аренди в агрикультурних округах. Взагалі будуть давати не менше як пять і не більше як десять позичок у якімнебудь повіті. Аплікації на позичку треба подавати до сільських завідувачів у повіті. Добровольчий повітовий комітет, з трьох місцевих фармерів, має одобрити аплікацію та оцінити бажану фарму. По всі інформації треба писати до: PAUL V. MARIS, Director of Tenant Purchase Division, Farm Security Administration, Washington, D. C.

Питання: Маю крамницю, де працюють два наймані робітники. Як часто треба доносити про податкові відтягнення, як приписує Закон Соціяльного Забезпечення?

Відповідь: Працедавці мусять рапортувати про свої та своїх робітників такси на платні старих літ за час від 1 липня до 31 грудня 1937 року. Від січня 1938 року такі рапорти треба висилати кожного місяця.

ФЛІС.

Непорозуміння.

Швець невдоволений зо свого учня:

— Цілий день їсти — то добре! Але від роботи, друже, викручуєшся. Ти лінтяй, яких мало, і таким залишишся ціле життя! Що? Мені здається, що ти дивишся крізь вікно і взагалі не чуєш, що я до тебе говорю?

— Ні, майстре, але я думав, що ви до себе говорите.

СВІТ В ОБРАЗКАХ

УРЯДОВІ ПЕРЕМІНИ ЧЕРЕЗ ВОЄННІ НЕВДАЧІ.

Генерал Чіянг Кай-шек (направо) зложив уряд китайського премієра, щоб віддатися зовсім справі оборони Китаю перед японською інвазією. Його місце заняв Г. Кунг (наліво), шваґер Чіянга, бувший міністер фінансів. Кунг учився в американських університетах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 23 січня, в годині 2-гій пополудні, в салі Укр. Гор. Клюбу, 13 Washington St. Урядники на 1938 рік зістали: Н. Чолій, предс.; Й. Романич, заст.; Н. Кіндзерський, кас.; Н. Мазур, заст.; В. Мандзій і П. аГрасимів, секретарі; Т. Іванчишин і Т. Неческов, контрольори; В. олінт і Т. Кренца, надз. хорих; Гр. Скробач і М. Фанюк, тростіси. Всіх довгуючих просимо вирівняти свої належитости. — В. Мандзій, секр.

ВУДБАЙН, Н. ДЖ. Річні збори відділу 378 відбулися дня 19. грудня і на них вибрано нових урядників на 1938 рік: Анна Черкас, предс.; Василь Зінюк, заст.; Іван Гальчук, секр.; Василь Гальчук, заст.; Олена Кузан, кас.; Микола Бончак, заст.; Олекса Барняк і Магдалина Гальчук, контрольори. Адреса предс.: Anna Chirkas, Jackson Ave., Box 241, Woodbine, N. J. Адреса секр.: John Halczuk, Box 224, Woodbine, N. J. Адреса кас.; Mrs. Helen Kuzan, Woodbine, N. J.

ДУРГАМВІЛ, Н. Й. Тов. Рільник, від. 198, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23 січня, в годині 2-гій пополудні, на старім місци, як звичайно. — Й. Сохан, предс.; М. Крохмалюк, кас.; Т. Харітон, секр.

СТ. ЛУІС, МО. Бр. св. Володимира, від. 179, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що на річних зборах потверджено тих самих урядників, що були в році 1937, себто: М. Тильович, предс.; М. Кульчицький, кас.; П. Ґолдак, рек. секр.; В. Ґолдак, фін. секр.; контр. комісія: М. Паращак, М. Бартіш і Т. Шпить. Збори будуть відбуватися в третю неділю в місяці, в 1-шій годині пополудні, в гали У. Н. Дому. Наступні збори відбудуться 20. лютого. Напоминаємо довгуючих до місцевої каси членів, щоб приходили частіше на збори і потрохи платили самі за себе, бо каса не може за таких членів платити, тож не треба вдітягатися з плаченням. — В. Ґолдак.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє, що річні збори відбудуться в суботу, 22. січня, точно в годині 6:30 ввечір. На тих зборах повинен кожний член явитися (значить ті члени, котрі платять до каси хорих). На зборах уряд здасть справоздання за других шість місяців 1937 р. Так само здадуть справоздання контрольори. — Т. Данилюк, предс.; М. Брус, кас.; Ів. Малицький, секр. фін. і рек.

ДЖАНСТАВН, ПА. Відділ 300 повідомляє, що річні збори відбудуться дня 23. січня, в У. Н. Домі на Вудвіл. Просимо місцевих і позамісцевих членів прибути бодай раз на рік і почути як урядники і контрольна комісія будуть здавати справоздання за рік. Буде вибір уряду на 1938 рік і інші справи до полагодження. — М. Липка, скарбник; Андрій Годчак, фін. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Бр. св. О. Николая, від. 175, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. січня, в годині 1-шій пополудні, в У. Н. Домі, 4655 Martin Ave. Просимо членів прийти на збори і придивитися на новий дім, котрий ще не видів того дому. Напоминаємо довгуючих членів посплачувати довги. Вибрано уряд на 1938 рік: В. Братусь, предс.; А. Ґрошко, заст.; В. Білінський, кас.; О. Каменець, заст.; В. Бартош, секр.; А. Дяків, заст.; контрольори: Я. Поливка, М. Попик і В. Шеремета; надзирателі хорих: С. Періжок і Н. Горбянський; до прапорів: В. Білик і Б. Трубілович. Збори будуть відбуватися кожної першої неділі по пятнацятім. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

МАЙНЕРСВИЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє всіх членів, що річні збори відбулись 9. січня і на них контрольна комісія здала справоздання. Вибрано новий уряд на 1938 рік: Теодор Стецьо, предс.; Антін Бончак, кас.; Андрій Бончак, фін. секр.; контр. комісія: М. Шайняк і Іван Якубовський. Адреса фін. секр.: Andro Bonczak, R. F. D. Box 106, Pottsville, Pa.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 22. січня, в годині 3-тій пополудні, в церковній галі, 1231 Вест Скат ул. Кожний член має прийти на означений час, щоб у 5-тій годині можна закінчити збори. На річних зборах вибрано такий уряд на 1938 рік: Теодор Танин, предс.; Андрій Ґатала, заст.; Павло Стецик, кас.; Іван Пунко заст.; Михайло Адамчук, секр.; Микола Кудринський, Василь Колодрубець і Стефан Юськів, контрольна комісія; Теодор Барсук, дверник. Контрольна комісія здасть справоздання за 3 місяці 1937 року. — Мих. Адамчук, секр.

ДИТРОЙТ, МІШ. Тов. Запорозька Січ, від. 75, подає до відома своїм місцевим і позамісцевим членам, що збори тепер будуть відбуватися у Народнім Домі, побудованім членами У. Н. Союзу, при ул. Мартин, близько Мішіґен. Тому, що галя не є на час викінчена, то цього місяця збори відбудуться у неділю, 23-го січня, в годині 1-шій пополудні. Вповажані Члени! Ви дочекались цеї хвилі, що маємо свій дім. З вас багато приобіцяли, що, коли будуть перші збори відбуватись у власній галі, то кожний з вас приведе одного нового члена. Тепер буде нагода побачити, скільки членів сповнять своє слово й приведуть нових кандидатів у члени У. Н. Союзу. Напоминаємо довгуючих членів, щоб старались виповнити свій довг. Просимо членів, котрі ще не зложили своїх датків на дім, нехай стараються принести на ці збори. — Ст. Михайлюк, предс.; Ів. Слупецький, кас.; В. Тарас, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Сестр. Пр. Богородиці, від. 33, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членниць, що річні збори відбудуться в неділю, 23. січня, в годині 6-тій ввечір, в гали церковній. Обовязком кожної членниці є бути приявною на тих зборах і вислухати справоздання уряду й контрольної комісії за минулий рік. Також буде вибір нового уряду на 1938 рік. Просимо членниць вирівняти залеглости, щоб дати змогу урядові замкнути рахунки. Пригадуємо тим членицям, котрі брали позичку на свої трамоти, щоб на тих зборах заплатили процент, бо ми отримали процентові карточки з головної канцелярії. Родичі, котрі мають діти, а ще не є членами У. Н. Союзу, хай впишуть їх до своєї власної організації, а не до чужої. — К. Кметик, предс.; А. Дзюрдзевич, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Николая, від. 106, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23. січня, зараз по Сл. Божій, в церковній галі при Оклей і Райс ул. Обовязком є усіх членів прибути на ті збори, вислухати справоздання контр. комісії з фінансового стану відділу за минулий рік і полагодити інші важні справи. Просимо членів за добрий початок з Новим Роком, а це: приєднувати членів до відділу. Новий уряд на 1938 рік такий: Микола Гуль, предс.; Мих. Попіль, заст.; Гавриїл Дацьків, кас.; Ів. Черґавий прот. секр.; контр. комісія: Йосиф Коцовський, Іван Лабойко і Вас Любас. Іван Дацьків, фін. секр., 133 N. Hamlin Ave., Chicago, Ill.

БОФАЛО, Н. Й. Тов. Укр. Сокіл від. 304, повідомляє свої хчленів, що на рік 1938 вибрано такий уряд: Н Гнатик, предс.; Ал. Ковальчук, заст. Андрій Грубяк, кас.; І. Грицковян заст.; Ів. Швець, секр. Тов.; Т. Бирва, заст.; С. Ваврів, секр. Союзовий Я. Процишин, заст.; надз.; хорих: Т. Гаравуз, А. Корпан; до фани: Т. Шафран і І. Котелець; поліцай С. Лещишин, маршал. М. Костецький; контрольори: Т. Костецький і А Попелюк. — С. Ваврів, від. секр.

АКРОН, О. Нововибраний уряд Бр. Сош. св. Духа, від. 295, на 1938 рік: Михайло Петруха, предс.; Ілля Гурин, заст.; Василь Пулк, секр.; Михаїл Філяс, заст.; Олекса Цепко, кас.; Іван Цепко, заст.; Е. Тивончук, К Цепко і М. Ґеряк, контр.; Й. Баранецький, Г. Лесняк і Д. Міскало, надз. хорих; М. Хорошак і Д. Різник, хорунжі; С. Яворський, дверник. На річних зборах зайшла ухвала, що члени, котрі не мають ніякого довгу до братства, будуть платити свої вкладки на час, отримають 10% від своїх вкладок за цілий 1938 рік. — Василь Пулк, секр., 133 E. Mapledale Ave., Akron, Ohio.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. Сестр. ім. Ольги Басарабової, від. 47, повідомляє своїх членниць, що на зборах 2. січня вибрано такий новий уряд: Марія Рачук, предс.; Йоанна Маліновська, заст.; Анастазія Паламар, кас.; Марія Заблоцька, заст.; Катерина Явна, секр.; Марія Віхоть, заст.; контрольорки: Марія Ратушна і Анна Жук; надз. хорих: Парани Григориш і Катерина Канчук; господиня галі Марія Когут. На тих зборах ухвалено, що членниці, котрі не платять до сестрицької каси, обовязані платити по 5 центів, для того, що мусимо відбувати збори на галі і за галю треба платити. — Катерина Явна, секр.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ. (61)

Гупінго, місцевий чарівник, підійшов до Удаля і прошептав йому щось на вухо. Після того Удальо звернувся до Мувіра і промовив: „Ви шукаєте Тарзана, але Тарзана нема в нас. Коли ви мені не вірите, то йдіть і перешукайте всі наші колиби". Мувіро не няв віри. Чейже Нкіма не брехала, коли провадила їх сюди, до цього села.

Тому Мувіро, замість завертатись, почав розпитувати докладніше про Тарзана. Але щоб успокоїти Удаля, він казав своїм воякам відпочити, а сам зблизився до Удаля, щоб у мирний спосіб випитати його про все. Мувіро не мав причини вважати Удаля своїм ворогом. Удальо цілий тремтів зо страху. Біля нього стояв Гупінго і додавав йому відваги.

Вояки, бачучи, що їх вожд пішов на приятельську розмову з ватажком Удалем, теж розбрилися по селі. Деяких з них запросив командант місцевої сторожі, так, як йому, військовому, пристало. Вазіри робили дуже гарне враження, тому це було честю їх у себе погостити. Тимчасом Мувіро старався випитати Удаля про Тарзана.

Гупінго висмикнувся легко від товариства і пішов до своєї колиби. Там він скоро вхопив горнець з якимсь дивним плином і почав мішати його з якимсь насінням і корінцями. Намішавши цього, він влив це в малу фляшину і, сховавши її, подався до іншої колиби, в якій одна жінка приготовляла напиток для гостей.